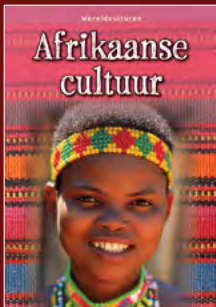
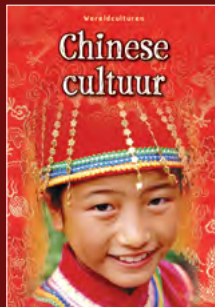

Boeken in deze serie:

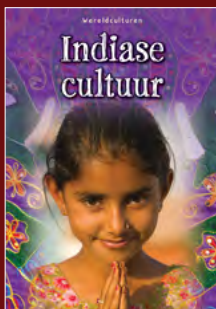
978-94-6175-194-2 (HB)
978-94-6175-895-8 (e-Book)

978-94-6175-189-8 (HB)
978-94-6175-893-4 (e-Book)

978-94-6175-192-8 (HB)
978-94-6175-892-7 (e-Book)

978-94-6175-191-1 (HB)
978-94-6175-891-0 (e-Book)

978-94-6175-190-4 (HB)
978-94-6175-894-1 (e-Book)

978-94-6175-193-5 (HB)
978-94-6175-890-3 (e-Book)

Inhoud

Inleiding.....	3
Familie en samenleving	5
Decoratieve kunsten	13
Geloof en ceremonie.....	19
Dagelijks leven en gebruiken	27
Uitvoerende kunsten	33
Indiaanse culturen in de 21e eeuw	39
Tijdslijn	41
Culturele kaart	42
Woordenlijst	43
Meer weten	45
Feest! weetjes	46
Register.....	47

Sommige woorden zijn **vetgedrukt**.

Op bladzijde 44 en 45 lees je wat die woorden betekenen.

Inleiding

Wat weet je over indianen? Heb je wel eens een totempaal of een Navajokleed gezien? Of heb je al van sommige indianenvolken gehoord, zoals de Cherokee, Sioux en Apache?

Indianen zijn een belangrijk deel van de geschiedenis en cultuur van de Verenigde Staten. Ze leefden al lang in Amerika voordat de Europeanen daar aankwamen.

Halverwege de 19de eeuw begon de Amerikaanse regering indianen te dwingen om in **reservaten** te gaan leven.

Nu leven veel indianen in steden door het hele land. Sommige indianen kiezen ervoor om in de reservaten te blijven.

Wat is cultuur?

Cultuur is een verzameling van leefregels, waarden, overtuigingen en omgangsvormen van een groep mensen in een bepaald gebied. Cultuur heeft te

maken

met hoe mensen samen leven, hun godsdienst uitoefenen en met de muziek, kunst en literatuur die ze maken. Indianen zien zichzelf niet als één volk met één cultuur. Elk indianenvolk heeft in de loop van duizenden jaren zijn eigen geloof, **gebruiken**, taal, kleding en huizen ontwikkeld.

Wist je dat?

Er leven meer dan 500 indianenvolken in de Verenigde Staten. Indianen maken 1,5 procent van de bevolking uit. De grootste volken zijn de *Apache*, *Cherokee*, *Chippewa*, *Choctaw*, *Lumbee*, *Navajo*, *Pueblo*, en *Sioux*.

Voor indianen hebben drie fasen in een mensenleven grote spirituele betekenis: geboren worden, volwassen worden en sterven. Sommige stammen voeren speciale rituelen uit op de plek waar een baby is geboren. Die plek is heilig voor de geborene en blijft zijn hele leven belangrijk. Die spirituele band met het land was een van de redenen waarom het voor indianen zo moeilijk was om in een reservaat te gaan leven. Dat gebied was soms ver weg van hun geboortegrond.

Zelfs oorlog was voor de indianen heilig. Als ze op oorlogspad gingen, zeiden ze speciale heilige woorden. Veel indianen geloofden dat de geesten van hun voorouders bleven leven als hun lichamen waren gestorven.

In het spirituele leven van de *Blackfeet* spelen medicijnbundels een belangrijke rol. Een medicijnbundel is een stuk doek of huid waarin kruiden, verf, kleren, werktuigen of andere voorwerpen zitten. De *Blackfeet* geloven dat medicijnbundels kracht geven als ze bij bepaalde rituelen worden gebruikt. Deze indianen houden speciale ceremonies om de bundels aan anderen door te geven.

Wist je dat?

De geestenwereld is belangrijk voor indianen. Ze geloven dat dieren, planten en mensen een geest hebben. Ze bidden en voeren speciale rituelen uit om in contact te komen met deze geesten en om hun leven in balans te krijgen. Bij sommige rituelen vertellen de indianen scheppingsverhalen. Ze vinden het belangrijk om daarbij respect voor de natuur te laten zien.

Totempalen

De indianenvolken van de noordwestkust maken totempalen van cederhout. Vaak snijden ze dieren in het hout uit, zoals beren en vogels. Deze figuren vertellen scheppingsverhalen of beschrijven de geschiedenis van een machtige familie. Indianen schilderden de palen in felle kleuren en zetten ze voor hun hutten. Nu maken indiaanse kunstenaars totempalen voor musea en verzamelaars en geven ze de kunst door aan volgende generaties.

Maskers

In veel indiaanse culturen zijn maskers belangrijk voor de rituelen en ceremonies. De indianen van de noordwestkust snijden maskers uit hout. Ze stellen geesten, beroemde voorouders of dieren voor. Indianen geloven dat de boom een deel van zichzelf opoffert, zodat mensen het masker kunnen maken. Omdat de boom levend was, geloven ze dat het masker dat ook is. Indianen dragen nog steeds maskers als ze verhalen vertellen. Sommige maskers hebben beweegbare onderdelen die de stem of de uitdrukking van de drager veranderen.

Totempalen kunnen wel meer dan 15 meter hoog zijn.

In het zuidwesten maakten de *Navajo* en *Apache* maskers van leer. De *Cherokee* gebruikten versierde **kalebassen**.

Indianen zien maskers als levende wezens.

Wist je dat?

In het noordoosten houden de *Irokezen* een ceremonie waarbij ze een eeuwenoud verhaal vertellen. De leden van het 'Valse Gezichten Genootschap' zetten maskers op. Dan gaan ze op zoek naar zieke leden van hun gemeenschap die ze kunnen genezen. De *Irokezen* zien hun geverfde houten maskers als levende voorstellingen van geesten.

Ceremonies en rituelen

Alle indiaanse culturen hebben speciale ceremonies en rituelen waarbij ze samenkomen, dansen en verhalen vertellen. Verschillende groepen tonen respect voor bepaalde geesten of dieren. De uil en de poema komen in het scheppingsverhaal van de *Cherokee* voor. Voor deze indianen zijn het daarom speciale dieren. Veel indiaanse culturen houden ceremonies om de natuur om hen heen te danken.

Grote nieuwe-maanceremonie

In de herfst vierden de *Cherokee* de Grote nieuwe-maanceremonie. Ze geloofden dat de wereld in dit seizoen was gevormd. Mensen kwamen samen om voedsel te delen en te dansen. De ceremonie was een manier om hun Schepper te danken. Sommige *Cherokee* vieren dit feest nog steeds.

Zonnedans

De Zonnedans is een ceremonie van de *Sioux*. Mannen offerden bloed om hun dankbaarheid aan de goden te laten zien. Ze prikken met scherpe botten en stokjes in hun bovenlichaam. Zonnedansers raken in **trance** en kunnen **visioenen** krijgen. De visioenen kunnen een leidraad zijn voor hun volk.

In 1883 verbood de Amerikaanse regering zonnedansen. Ook andere indiaanse rituelen werden toen verboden. In 1934 werd dat besluit weer ongedaan gemaakt. In sommige reservaten doen de *Sioux* nu 's zomers zonnedansen.

JONGE MENSEN

Bij de *Blackfeet* gaan jonge mensen op visioen**queeste** om in contact te komen met de geestenwereld. Ze gaan naar een berg of een andere afgelegen plek om te **vasten**. Door het vasten worden de indianen zwakker en krijgen ze misschien een visioen. Een visioenqueeste helpt jonge mensen om hun eigen dierengeest te ontdekken. Dat kan een beer, bizon, coyote, wolf of ander dier zijn. De *Blackfeet* geloven dat iemands dierengeest hem tijdens zijn hele leven helpt.

Overgangsriten

Een overgangsrite is een ritueel dat om te vieren dat iemand van de ene levensfase naar de volgende gaat. Er zijn overgangsriten bij geboorte, volwassen worden, trouwen en sterven. De indianen hadden rituelen voor veel veranderingen, zoals wanneer iemand leider werd. Sommige van deze rituelen bestaan nog steeds.

Namen

Bij de prairie-indianen kregen de mannen vroeger bij elke nieuwe levensfase een nieuwe naam. Die naam zei iets over hun activiteiten of persoonlijkheid. Het beroemde *Lakota*-opperhoofd Sitting Bull kreeg bij zijn geboorte de naam Jumping Badger. Na zijn eerste succes in de strijd gaf zijn vader hem de naam Sitting Bull. Dat was de krijgsnaam van zijn vader geweest.

Sitting Bull leidde zijn volk naar de overwinning op het Amerikaanse leger in de Slag bij de Little Bighorn in 1876.

Zonsopkomstdans

Meisjes van de westelijke *Apache* vieren het begin van hun vrouwelijkheid met een Zonsopkomstdans. De peettante van het meisje kleedt haar aan voor de ceremonie.

De gemeenschap zingt liederen over de Veranderende Vrouw uit het scheppingsverhaal van de *Apache*. Het meisje danst op de liederen. Daarbij stapt ze voorzichtig van de ene voet op de andere. Dit ritueel geeft haar de lichamelijke en spirituele kracht van de Veranderende Vrouw. Ze oefent ook dingen die ze als volwassene nodig zal hebben.

Dit *Apache*-meisje doet mee aan de Zonsopkomstdans. Ze is beschilderd met heilige klei en maïsmeel.

JONGE MENSEN

In de indiaanse jager- en krijgsgemeenschappen werden jongens een man als ze hadden meegedaan aan een succesvolle jacht of strijd. Nu gaan veel jonge indiaanse mannen in **militaire dienst** om hun mannelijkheid te bewijzen.

Dagelijks leven en gebruiken

Traditioneel aten indianen planten en dieren uit hun omgeving. Eikelmoes was een populair gerecht bij de indianen in Californië. Het kostte veel tijd om de eikels te malen en ze in heet water te weken. Maar het was wel nodig om de bittere smaak kwijt te raken.

Veel indianen noemden maanden en seizoenen naar wat er in die tijd te eten was. Ze hielden feesten ter ere van belangrijke voedingsmiddelen.

Groene-maïsfeest

Het Groene-maïsfeest is een traditie van de *Pueblo*-indianen en bestaat nog steeds. ‘Groene maïs’ is rijp en klaar om te eten. De indianen vieren de goede oogst en danken hun Schepper. Groene maïs is lekker. Maar de indianen laten de meeste kolven aan de stengel zitten om ze te laten drogen. Ze oogsten de gedroogde maïs later. Daarna maken ze er een gerecht van waar ze de hele winter van kunnen eten.

Wist je dat?

Oostelijke indianen en bosindianen verbouwden maïs, pompoenen en bonen. Deze drie gewassen waren heel belangrijk voor hun voeding. De *Irokezen* en *Wampanoag* noemden ze deze groenten ‘Drie Zussen’ omdat ze goed naast elkaar groeiden en vaak samen werden gegeten in het gerecht *succotash*.

Deze *Navajo*-meisjes laten zien hoe maïs traditioneel moet vermalen. Ze gebruiken speciale stenen: de *mano* en *metate*.

Potlatch

De indianen van de noordwestkust hebben een potlatchceremonie. *Potlatch* is komt van een woord dat geven betekent. Indianenleiders kunnen hun status verhogen door vrijgevig te zijn.

Op een potlatch serveert de gastheer meer eten dan de gasten op kunnen. Zalm is het traditionele voedsel. Maar ook bessen, zeewier en vlees staan op het menu. Na het feestmaal nemen de gasten restjes en cadeaus mee naar huis. De gastheer kan ook dekens en andere spullen weggeven.